

В.Ф. Жаренко

кандидат юридичних наук, доцент

Українська академія банківської справи Національного банку України

АДМІНІСТРАТИВНО- ТА ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Однією із нагальних проблем загальнодержавного значення, яку невідкладно треба сьогодні вирішувати – це розвиток сільських територій, зокрема їх головної складової – сільських населених пунктів, створення на селі належної соціальної інфраструктури, умов для забезпечення зайнятості працездатного сільського населення, його проживання, відпочинку, підняття рівня освітньо-культурного та духовного розвитку жителів села, особливо молоді. Поряд з вдосконаленням правового регулювання важливу роль у вирішенні зазначених завдань повинні відігравати цільові загальнодержавні та регіональні програми, в основу яких повинно бути покладено створення належних умов та всебічне сприяння розвитку сільськогосподарського виробництва з використанням різних організаційно-правових форм господарювання на основі приватної власності на землю і майно, ефективного застосування очікуваного закону про ринок земель сільськогос-

подарського призначення за активної участі у його виконанні новоствореного Державного земельного банку України.

Безсумнівно, що в реалізації державних та регіональних програм розвитку сільських територій важливу роль повинні поряд з державними органами відіграти органи місцевого самоврядування через подальший розвиток та вдосконалення адміністративно-правових засад реалізації ними власних та делегованих повноважень. Правові засади діяльності органів місцевого самоврядування визначені Конституцією України та спеціальним Законом України від 31.05.1997 р. №280/97 – ВР “Про місцеве самоврядування в Україні”, в який внесено вже близько 60 змін і доповнень, а окремим положенням даного Закону дано офіційне тлумачення в Рішеннях Конституційного Суду України. Це свідчить про складний шлях адаптації законодавства до реальних умов здійснення повноважень органами місцевого самоврядування і, зокрема, сільськими та селищними радами.

Важливу роль у здійсненні повноважень зазначеними органами місцевого самоврядування базового рівня в аграрній сфері відіграють відповідні положення Земельного Кодексу України, Закону України “Про охорону навколишнього природного середовища”, інших актів законодавства у різних сферах використання повноважень органами місцевого самоврядування. Не дивлячись на видиму в цілому достатність нормативно-правової бази для забезпечення ефективного здійснення повноважень сільські та селищні територіальні громади, використовуючи надані законодавством права на формування своїх представницьких органів – рад, виконкомів, ще не мають належного впливу на результати соціально-економічного та культурного розвитку територій та здійснення контрольних функцій з боку сформованих територіальними громадами органів місцевого самоврядування. Зокрема це стосується незадовільного вирішення питань благоустрою сільських територій, відсутності системного та дієвого контролю за використанням та станом земель сільськогосподарського призначення і інших категорій земель (під господарськими дворами, рекреаційного призначення, водних об’єктів) в межах населених пунктів.

Органи місцевого самоврядування недостатньо ефективно здійснюють надані Законом повноваження щодо забезпечення наповнення місцевих бюджетів на розвиток сільських територій, включаючи вирішення проблеми створення оптимальної інфраструктури. Зокрема це стосується реалізації повноважень визначених ст. 28 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”, а саме органи місцевого самоврядування в багатьох місцях недостатньо цілеспрямовано та ефективно займаються залученням на договірних засадах коштів підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, розташованих на відповідній території, та коштів населення, а також бюджетних коштів на будівництво, розширення, ремонт і утримання на пайових засадах об’єктів соціальної і виробничої інфраструктури та на заходи щодо охорони навколишнього природного середовища. У певній мірі це можна пояснювати відсутністю достатніх правових механізмів реалізації зазначених повноважень, відсутністю належно-

го впливу з боку їх на наповнення місцевих бюджетів. Недостатньо ефективно сільськими і селищними радами використовуються надані повноваження передбачені ст. 29 Закону щодо залучення на договірних засадах підприємств, установ та організацій, що не належать до комунальної власності відповідних територіальних громад, до участі в обслуговуванні населення засобами транспорту і зв'язку; залучення на договірних засадах підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності до участі в розвитку потужностей будівельної індустрії і промисловості будівельних матеріалів, у створенні, розвитку та реконструкції об'єктів інженерного забезпечення і транспортного обслуговування (ст. 31).

В контексті створення належних правових засад розвитку сільських територій важливу роль відіграє законодавство спрямоване на більш широке та якісне задоволення потреб сільського населення, невеликих та середніх за обсягами сільськогосподарського виробництва суб'єктів господарювання у різноманітних технічних, сервісних, заготівельно-збутових та інших життєво-важливих послугах. Так, поряд із господарськими товариствами різних організаційно – правових форм, приватними сільськогосподарськими підприємствами, фермерськими та особистими селянськими господарствами в останній час спостерігається позитивна динаміка повернення на село та розвитку кооперативних форм співпраці селян, сільськогосподарських суб'єктів господарювання шляхом створення обслуговуючих кооперативів. Вагому правову основу для їх розвитку заклала нова редакція Закону України “Про сільськогосподарську кооперацію” від 20.11.2012 р. № 5495-УІ. У порівнянні з раніше діючою новою редакцією Закону переорієнтована з правового регулювання створення та діяльності виробничих кооперативів, які не набули поширення, в обслуговуючі кооперативи, створила пріоритетні умови для їх розвитку та значного збільшення їх кількості в сільській місцевості. Зокрема, тільки по відношенню до обслуговуючих кооперативів Законом (розділ ІУ ст. 15) передбачена державна підтримка. Основними завданнями державної політики з підтримки сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів є створення сприятливих умов для їх утворення, становлення і розвитку шляхом формування сприятливої податкової, фінансово-кредитної, інвестиційної політики щодо діяльності обслуговуючих кооперативів та їх членів, а також розроблення механізму їх державної підтримки. На центральні та місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування покладено обов'язок забезпечити сприяння розвитку і зміцненню економічної самостійності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів та їх членів, підвищенню ефективності їх діяльності, не допускати будь-яких обмежень господарської активності та ініціативи таких кооперативів, вільної і рівноправної їх участі на ринках товарів, робіт і послуг.

На успішну реалізацію зусиль в напрямку розвитку сільських територій повинні бути спрямовані додаткові правові гарантії та механізми їх втілення в життя з метою забезпечення корисної та ефективного взаємодії

органів місцевого самоврядування із всіма можливими учасниками, спрямованої на досягнення зазначеної загальнодержавної мети.

Список використаної літератури

1. Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про сільськогосподарську кооперацію" від 20.11.2012р. №5495-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5495-17>
2. Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" від 21.05.1997р. № N 280/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.
3. Зіновчук В.В. Організаційні основи сільськогосподарського кооперативу / Зіновчук В.В.-К.: Логос, 1999.-59 с.
4. Нечипоренко О.М. Формування кооперативних підприємств в аграрному секторі економіки: (монографія) / Нечипоренко О.М. – К.: ННЦІАЕ, 2005.-172 с.